

Қазақстандағы Назарбаев Зияткерлік мектеп мұғалімдерінің кәсібилікті түсінуін зерттеу

Бақыт Амирова

Білім берудің Жоғары Мектебі, Назарбаев Университеті
Назарбаев Зияткерлік мектебі, Павлодар қаласы

Зерттеудің алғышарттары

- Білім беру саласындағы қазіргі кездегі реформалардың мұғалім кәсібилігіне оң немесе теріс әсер етуін көрсететін ғылыми дәлелдер жоқ;
- Көптеген елдерде мұғалімнің кәсібилігіне арналған зерттеулер жүргізілді, бірақ Қазақстан мәнмәтінінде емес;
- Зерттеулерде Қазақстан мектептеріндегі мұғалімнің кәсібилігін дамытуға жағдай жасайтын немесе кедергі келтіретін факторлар қарастырылмаған.

Зерттеу мақсаты:

- Зерттеудің басты мақсаты – Назарбаев Зияткерлік мектептері мұғалімдерінің кәсібилікті түсінуін мұқият зерттеу
- Сонымен қатар зерттеу жұмысы мектепте кәсібилікті дамытуға жағдай жасайтын немесе кедергі келтіретін факторларды зерттеуге бағытталған.

Зерттеу сұрақтары:

- Зерттеудің негізгі сұрақтары:
Назарбаев Зияткерлік мектептерінің мұғалімдері «мұғалім кәсібилігі» терминін қалай түсінеді?
- Зерттеудің қосымша сұрақтары:
 1. Мектепте кәсібилікті дамытуға қандай факторлар жағдай жасайды?
 2. Мектепте кәсіби дамуға қандай факторлар кедергі келтіреді?

Зерттеудің теориялық негізі.

Әдебиетке шолу

1. Мұғалімнің кәсібилігі: Анықтамасы мен сипаттамасы:

- Helsby and McCulloch (1996) “Teachers’ responsibilities to control and develop their own knowledge and actions for the benefits of their clients”
- Hoyle (1974) “Knowledge, skills and procedures employed by teachers in the process of teaching”
- Defining teacher professionalism in relation to political, historical and social contexts (Hargreaves, 2000; Demirkasimoglu, 2010; Mockler, 2005)

2. Кәсібилікті дамытуға жағдай жасайтын факторлар

- Үздіксіз кәсіби даму (Sachs, 1997; Ifanti & Fotopoulou, 2011; Webb et al., 2004; Swann et al., 2010).
- Lifelong learning (Webb et. al, 2004). Әріптестер ынтымақтастығы (Hargreaves, 2000; Tschannen-Moran, 2009)
 - Мектепшілік курстар мен тренинтер (Webb et. al, 2004; Day & Smethem, 2009)
 - Мамандыққа адалдық (Webb et al, 2004; Day, 2002; Locke et. al, 2005) АКТ технологияларды игерудің жоғары деңгейі (Van der Schaaf, Krull and Okas, 2014)

3. Кәсібилікті дамытуға кедергі келтіретін

- Ifanti and Fotopoulou (2011)- бюрократия мұғалімнің жұмысқа деген қызығушылығын төмендетеді;
- Кемшілік\ деробестіктің болмауы\ еркіндіктің (Webb et al., 2004; Swann et al., 2010; Pearson & Moomaw, 2005).
 - Білім беру саласындағы реформалар қағаз жұмысының көбеюіне әкеледі (Day, 2002).
 - Кемшілік\ қызығушылықтың болмауы (Mustafa, 2013).

Методология

- Зерттеудің сапалы әдістері
- Мақсаттық іріктеу
- Ашық типті сұрақтар арқылы жартылай-құрылымды сұхбат (әрқайсысы 30-40 минут)

Зерттеуге қатысушы	Пән	Критерий: кәсіби еңбек өтілі 3 жылдан кем емес
P1	Ағылшын тілі	3 жыл
P2	Орыс тілі	26 жыл
P3	Тарих	4 жыл
P4	Биология	21 жыл
P5	Өнер	15 жыл
P6	Математика	4 жыл
P7	Химия	14 жыл
P8	Ден тәрбиесі	17 жыл
P9	Қазақ тілі	20 жыл
P10	Physics	19 years

Зерттеу нәтижелері: Кәсібилікті түсіну

Қатысушылар/тақырыптар	Динамикалық және икемді үдеріс (Hanlon, (1998)	Кәсіби даму (Hargreaves & Cunningham 2010; (Webb et al., 2004; Ifanti & Fotopoulou, 2011; Sachs, 1997)	Оқушылардың қажеттілігі мен деңгейін есепке алу (Webb et al. (2004) study	Пәнді жетік білу (Locke et al., 2005)	Отличные навыки владения АКТ дағдыларын жетік меңгеру (Ifanti & Fotopoulou, 2011; Van der Shaaf, Krull and Okas , 2014)	Өмір бойы білім алу (Ifanti & Fotopoulou (2011)	Оқушылардың психологиясын және жас ерекшелігін білу
P1	X	X	X	X		X	X
P2	X	X		X	X	X	X
P3	X	X	X	X	X	X	
P4	X	X	X	X	X	X	X
P5		X	X	X	X	X	X
P6	X	X		X	X	X	
P7		X	X	X	X	X	
P8	X	X		X		X	
P9			X	X	X	X	X
P10	X	X	X	X	X		X
Всего:	7	9	7	10	8	9	6

Зерттеу нәтижелері: кәсібилікті дамытуға жағдай жасайтын факторлар

Қатысушылар/тақырыптар	Мамандыққа адалдық	Кәсіби даму үшін мүмкіндіктер	Кәсіби қолдау көрсету	“2+1” мектеп жобасы	Менторлық бағдарламасы	Конференцияларға қатысуы	учителейМұғалімдердің кәсіби қауымдастығына қатысуы/жұмысы	Внутришкольные курсы	Мектептегі ынтымақтастық атмосферасы және қолдау	Мұғалімнің жеке қасиеті
P1	X	X	X	X	X			X	X	X
P2	X	X	X	X		X	X		X	X
P3	X	X	X		X		X	X		X
P4	X	X		X	X	X	X	X	X	X
P5		X	X	X		X	X		X	
P6	X	X	X		X			X	X	X
P7		X	X	X		X	X	X	X	X
P8	X	X	X	X		X	X		X	X
P9	X	X	X	X		X	X	X	X	X
P10	X	X	X	X		X	X	X	X	X
Всего:	8	10	9	8	4	7	8	7	9	9

Зерттеу нәтижелері: Кәсібилікті дамытуға кедергі келтіретін факторлар

Қатысушылар/тақырыптар	Қызығушылықтың жетіспеушілігі немесе болмауы	Тайм-менеджменттің болмауы	Әлсіреу	Қағаз жұмысының көптігі	Жоспарланбаған жұмыс\жұмыс бойынша күтпеген жүктеме	Дербестіктің жетіспеушілігі\еркіндіктің	Отбасылық жағдайлар
P1		X	X		X	X	X
P2		X	X	X		X	X
P3	X	X	X	X	X	X	
P4			X		X		X
P5	X	X		X		X	
P6	X	X	X			X	X
P7	X	X	X	X	X		X
P8	X	X	X	X	X	X	X
P9	X	X	X	X	X	X	X
P10	X	X		X	X		X
Всего:	7	9	8	7	7	7	8

Зерттеудің тәжірибелік қолданысы

Мектеп әкімшілігі	Саясатты жасаушылар	Болашақ зерттеушілер
<ul style="list-style-type: none">• Семинарлар және тренингтер өткізу арқылы мұғалімдердің кәсіби дамуына қолдау көрсету• Мұғалімдердің кәсіби ынтымақтастығы үшін жағдай жасау және қолдау	<ul style="list-style-type: none">• Еліміздің басқа мектептеріне табысты жобаларды енгізуге ұсыныс жасау• Елдегі мұғалімдердің кәсіби дамуы бойынша семинарлар ұйымдастыруға және өткізуге бастамашылық ету	<ul style="list-style-type: none">• Осыған ұқсас зерттеулерді Қазақстанның басқа мектептерінде жүргізу.• Кәсіби зерттеу тақырыбына тереңірек үңілуге мүмкіндік беретін ұзақ сұхбаттар өткізу және ұйымдастыру.

Қорытынды

- Мұғалімнің кәсібилігі туралы жаңадан бастап жүрген және тәжірибелі мұғалімдердің ортақ, ұқсас түсініктері бар.
- Мұғалімнің кәсібилігі – бұл өзіне оқыту мен білім берудің әр түрлі аспектілерін енгізетін динамикалық әрі икемді үдеріс.
- Мұғалімдердің кәсібилікті түсінуі өзгере алады және түсінуіне елдің саяси, тарихи және әлеуметтік мәнмәтіні ықпал етеді.

Назарларыңызға рахмет!
Сіздің сұрақтарыңыз...

